

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
«КОМПЕТЕНТІСНА СУСПІЛЬСТВОЗНАВЧА ОСВІТА:
ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ»
*для вчителів історії, правознавства, громадянської освіти***

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітня програма розроблена на основі Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують Державний стандарт базової середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12 жовтня 2022 року № 904 та у відповідності до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 29 серпня 2024 року № 1225 «Про затвердження професійного стандарту «Вчитель загальної середньої освіти».

Освітня програма враховує основні положення Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898, Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800 та інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність вчителя (викладача), та з урахуванням стратегії реформування галузі освіти в Україні, новітніх зарубіжних і вітчизняних наукових розробок, кращих практик у галузі освіти та професійного розвитку педагогів, відповідно до сучасних викликів суспільства й освіти.

Мета освітньої програми:

Ознайомлення вчителів суспільствознавчих предметів, соціальних педагогів, заступників директорів, педагогів організаторів, шкільних команд із сучасними підходами до формування суспільствознавчої компетентності, критичного мислення та громадянської активності учнів. Впровадження новітніх методик у викладанні суспільствознавчих предметів, з акцентом на суспільствознавче та критичне виховання в умовах Нової української школи (НУШ).

Програма спрямована на:

- Формування суспільствознавчої компетентності та критичного мислення учнів у контексті демократичного суспільства.
- Розвиток навичок відповідального громадянства та критичного аналізу.
- Впровадження інтерактивних методів навчання в галузі суспільствознавчої освіти, що включає використання рольових ігор, дебатів, проектної діяльності, обговорення актуальних соціальних проблем, а також застосування цифрових технологій та методів STEM для поглибленого вивчення суспільствознавчих подій та розвитку критичного мислення.
- Підвищення рівня суспільствознавчої культури у здобувачів освіти та педагогів.
- Формування навичок інформаційної безпеки та відповідальності за дії в медіапросторі.

Основні завдання програми:

- Ознайомити педагогічних працівників з актуальними підходами в галузі суспільствознавчої освіти, формування критичного мислення та активної громадянської позиції.
- Розвивати вміння використовувати інтерактивні методи навчання для викладання суспільствознавчих предметів, забезпечуючи практичну спрямованість занять.
- Навчити педагогів критично аналізувати суспільствознавчі аспекти розвитку громадянського суспільства, що дозволить поглибити професійні компетентності у цих сферах.
- Підвищити рівень компетентності учнів у галузі суспільствознавчого аналізу та критичного виховання, готуючи їх до відповідального громадянства.
- Впроваджувати новітні педагогічні підходи в сфері суспільствознавчої освіти, акцентуючи на використанні інтерактивних технологій та цифрових інструментів у навчальному процесі.
- Стимулювати формування громадянської відповідальності учнів шляхом залучення їх до освітніх проектів, що сприяють розвитку основних компетентностей, визначених у законодавстві України.
- Формувати в учнів повагу до людської гідності, права людини, культурної багатоманітності, а також сприяти утвердженню принципів демократії, справедливості, рівноправності та верховенства права.

- Розвивати відкритість до різних культур, світоглядів і традицій, а також формувати у здобувачів освіти громадянську самосвідомість, відповідальність, відчуття значущості та стійкості у вирішенні проблем.
- Сприяти розвитку здатності до самонавчання, критичного аналізу, уважного слухання, емпатії, а також гнучкості, комунікабельності та здатності працювати в команді.
- Навчати учнів розв'язувати конфлікти, працювати над самопізнанням та критичною самооцінкою, готуючи їх до активної участі в демократичному та правовому суспільстві.

Загальні очікувані результати охоплюють:

Знання й розуміння:

- Опанування основних принципів суспільствознавчої освіти в межах концепції НУШ.
- Використання ефективних методик формування суспільствознавчої компетентності та критичного мислення учнів.
- Здатність аналізувати та застосовувати суспільствознавчі факти в освітньому процесі.
- Усвідомлення ролі суспільствознавчої пам'яті та громадянської свідомості у формуванні демократичного суспільства.

Уміння:

- Використовувати активні методи навчання в суспільствознавчій освіті.
- Орієнтуватися на сучасні підходи до формування суспільствознавчої компетентності та критичного мислення.
- Аналізувати та оцінювати суспільствознавчі аспекти громадянської активності.
- Розробляти та впроваджувати інтерактивні освітні проекти з суспільствознавства та громадянської освіти.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- Поважати права і свободи людини та громадянина, суспільствознавчу спадщину та національну ідентичність.
- Формувати відповідальне ставлення до суспільствознавчої освіти.
- Бути активним учасником демократичного суспільства, розуміти суспільствознавчі процеси та їхній вплив на сучасність.
- Продовжувати навчання й самовдосконалення в галузі суспільствознавчої освіти.

Програма 30 годин

Укладачі програми	Тіщенко А.В. , завідувачка відділу загальної середньої освіти, викладачка кафедри суспільно-гуманітарної освіти Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів» Руденко Т.С. , методист відділу загальної середньої освіти Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів».
Найменування програми	Освітня програма підвищення кваліфікації вчителів історії, правознавства, громадянської освіти з теми «Компетентнісна суспільствознавча освіта: Практичні аспекти»
Мета програми	Ознайомлення вчителів суспільствознавчих предметів, соціальних педагогів, заступників директорів, педагогів організаторів, шкільних команд із сучасними підходами до формування суспільствознавчої компетентності, критичного мислення та громадянської активності учнів. Впровадження новітніх методик у викладанні суспільствознавчих предметів, з акцентом на суспільствознавче та критичне виховання в умовах Нової української школи (НУШ)
Напрямок програми	Ознайомлення з принципами компетентнісного підходу в освіті, розвиток навичок використання інтерактивних методів та цифрових технологій у викладанні суспільствознавчих предметів, а також формування здатності педагогів сприяти розвитку критичного мислення, громадянської активності та

	відповідальності у учнів. Програма також спрямована на підвищення професійної готовності педагогів до реалізації сучасних підходів у навчанні та розвитку суспільствознавчої компетентності учнів.
Цільова аудиторія за спеціальністю або за посадою педагогічного працівника	Учителі (викладачі) історії, правознавства, громадянської освіти, соціальні педагоги, заступники директорів, захисту України, педагоги організатори.
Обсяг програми	1 кредит ЄКТС / 30 год (26 годин – аудиторні, 4 години – керована самостійна робота)
Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться	A1. Мовно-комунікативна компетентність (A1.1, A1.2, A1.3, A1.4); A2 Предметно-методична компетентність (A2.1, A2.2, A.2.3, A2.4, A2.5, A2.6, A2.7); A3 Інформаційно-цифрова компетентність (A3.1, A3.2, A3.3); B1 Психологічна компетентність (B1.1, B1.2, B1.3, B1.4); B2 Емоційно-етична компетентність (B2.1, B2.2, B2.3); B3 Компетентність педагогічного партнерства (B3.1, B3.2, B3.3); V1 Інклюзивна компетентність (V1.1, V1.2, V1.3); V2 Здоров'язбережувальна компетентність (V2.1, V2.2, V2.3, V2.4, V2.5); V3 Проєктувальна компетентність (V3.1); Г1 Прогностична компетентність (Г1.1, Г1.2); Г2 Організаційна компетентність (Г2.1, Г2.2); Г3 Оцінювально-аналітична компетентність (Г3.1, Г3.2, Г3.3); Д1 Інноваційна компетентність (Д1.1, Д1.2, Д1.3); Д2 Здатність до навчання впродовж життя (Д2.1, Д2.2); Д3 Рефлексивна компетентність (Д3.1).
Форма підвищення кваліфікації	Очна, дистанційна, очно-заочна, пролонгована
Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації	Свідоцтво про підвищення кваліфікації
Забезпечення розміщення освітньої програми на сайті	сайт: https://www.kristti.com.ua/

Зміст програми	№ з/п	Тема заняття	год.
		Модуль I	
	1.	Вступ до теми «Компетентнісна суспільствознавча освіта: реалії та перспективи»	2
	2.	Нормативно-методичні аспекти навчання суспільствознавчих предметів у закладах загальної середньої освіти в умовах переходу до НУШ	2
		Модуль II	
	3.	Компетентнісний потенціал шкільних суспільствознавчих предметів	2
	4.	Мотивація суб'єктів навчання як складова освітнього процесу НУШ	2
	5.	Медіаграмотність як сучасна потреба суб'єктів освітнього процесу	2
		Модуль III	

6.	Актуальні зміни законодавства як основа освітнього процесу Нової української школи	2
7.	Реалізація компетентнісного підходу у навчанні учнів історії, правознавства та громадянської освіти	6
8.	Методичні прийоми ефективного навчання: традиції та інновації	2
9.	Упровадження формульовального оцінювання у процесі вивчення історії	4
	Модуль IV	2
10.	Тематична дискусія з питань компетентнісного навчання історії, правознавства, громадянської освіти	2

Модуль I. Стратегії компетентнісного підходу в суспільствознавчій освіті НУШ

- **Тема 1.1: Інноваційні підходи до викладання історії, правознавства та громадянської освіти**
 - Огляд сучасних інновацій у викладанні суспільствознавчих предметів.
 - Розвиток навичок критичного мислення учнів через інтерактивні методи.
 - Проектна діяльність та STEM-підхід у суспільствознавстві.
- **Тема 1.2: Технології оцінювання в умовах компетентнісного підходу: нові виклики**
 - Аналіз нових технологій та методів оцінювання учнів у контексті НУШ.
 - Формувальне оцінювання: принципи та практика.
 - Використання онлайн-інструментів для моніторингу навчального процесу.
- **Тема 1.3: Роль цифрових інструментів в суспільствознавчій освіті НУШ**
 - Використання цифрових платформ у викладанні історії.
 - Онлайн-ресурси та мультимедійні інструменти у правознавстві.
 - Застосування цифрових інструментів у громадянській освіті.
- **Тема 1.4: Психологія навчання у НУШ: розвиток компетенцій учнів через активне навчання**
 - Психологічні аспекти використання активних методів навчання.
 - Інтерактивні методи в контексті соціальної компетентності.
 - Розвиток громадянської компетентності через активне навчання.

Модуль II. Нові горизонти STEM та інтерактивні методи навчання в суспільствознавчій освіті

- **Тема 2.1: Впровадження STEM у викладання суспільствознавчих дисциплін**
 - Інтеграція STEM-напрямів у викладання історії.
 - Розвиток критичного мислення через проектне навчання в правознавстві.
 - Практичні навички через лабораторні роботи в громадянській освіті.
- **Тема 2.2: Використання цифрових технологій для формування історичних та правових компетентностей**
 - Застосування віртуальних екскурсій для розвитку історичних знань.
 - Онлайн-платформи для розвитку правової грамотності.
 - Цифрові інструменти для формування історичних та правових компетентностей.
- **Тема 2.3: Створення навчальних матеріалів для проєктного навчання з історії та громадянської освіти**
 - Як створювати навчальні матеріали, що поєднують історичний контекст та сучасні технології.
 - Практичні поради щодо створення ефективних навчальних матеріалів.
 - Ефективне навчання через проєктну діяльність.

Модуль III. Педагогіка партнерства та демократичне громадянство в освітньому процесі

- **Тема 3.1: Демократична освіта: навчання "через" і "для" демократичного громадянства**
 - Техніки формування демократичних цінностей на уроках історії.

- Підходи до формування демократичних цінностей у громадянській освіті.
- Роль демократичної освіти у формуванні активного громадянина.
- **Тема 3.2: Принципи педагогіки партнерства в НУШ**
 - Як побудувати ефективну взаємодію між учителем та учнем.
 - Створення демократичного та безпечного освітнього середовища.
 - Педагогіка партнерства, як один з інструментів НУШ.
- **Тема 3.3: Медіаграмотність як складова громадянської освіти**
 - Важливість медіаграмотності у формуванні свідомого громадянина.
 - Робота з медіа-ресурсами: аналіз та оцінка.
 - Формування критичного підходу до інформації.

Модуль IV. Інноваційні підходи до викладання через критичне мислення та медіаосвіту

- **Тема 4.1: Критичне мислення в історії та правознавстві: методика розвитку та застосування**
 - Техніки розвитку критичного мислення в контексті навчання історії.
 - Застосування критичного мислення у правознавстві.
 - Розвиток критичного мислення в громадянській освіті.
- **Тема 4.2: Медіаграмотність як інструмент навчання правознавства та громадянської освіти**
 - Підходи до інтеграції медіаграмотності у вивчення правових аспектів.
 - Безпека в інтернеті та права людини: медіаграмотний підхід.
 - Медіаграмотність як інструмент навчання громадянської освіти

Питання для самостійного опрацювання:

1. Інноваційні підходи у викладанні історії, правознавства та громадянської освіти сприяють розвитку критичного мислення учнів.
2. Технології оцінювання в умовах компетентнісного підходу: формувальне оцінювання та онлайн-інструменти впливають на навчальний процес.
3. Роль цифрових інструментів у суспільствознавчій освіті НУШ: платформи та ресурси ефективні для викладання історії, правознавства та громадянської освіти.
4. Інтеграція STEM-напрямів сприяє розвитку критичного мислення та практичних навичок учнів у викладанні суспільствознавчих дисциплін.
5. Використання цифрових технологій для формування історичних та правових компетентностей: віртуальні екскурсії та онлайн-платформи впливають на розвиток історичних знань та правової грамотності учнів.
6. Демократична освіта: техніки та підходи до формування демократичних цінностей впливають на навчання "через" і "для" демократичного громадянства.
7. Принципи педагогіки партнерства в НУШ: побудова ефективної взаємодії між учителем та учнем створює демократичне та безпечне освітнє середовище.
8. Медіаграмотність як інструмент навчання правознавства та громадянської освіти: інтеграція медіаграмотності впливає на вивчення правових і громадянських аспектів, зокрема щодо безпеки в інтернеті та прав людини.

Рекомендовані джерела

1. **Пометун О. І.** Компетентнісний підхід у суспільствознавчій освіті: теорія та практика. – Київ: Педагогічна думка, 2022. – 280 с.
2. **Гісем О. О., Мартинюк О. А.** Інноваційні методи викладання історії в умовах НУШ. – Харків: Ранок, 2021. – 240 с.
3. **Наровлянський О. Д.** Правознавство: компетентнісний підхід у навчанні. – Тернопіль: Мандрівець, 2023. – 208 с.
4. **Пилипчук М. І.** Формування громадянської компетентності учнів через проєктну діяльність. – Львів: Світ, 2020. – 192 с.
5. **Андрущенко Т. В.** Цифрові інструменти в суспільствознавчій освіті: практичний посібник. – Дніпро: Ліра, 2024. – 176 с.
6. **Ковальчук В. О.** Педагогіка партнерства в суспільствознавчій освіті. – Київ: Академія, 2022. – 224 с.
7. **Мазур О. В.** Медіаграмотність у контексті громадянської освіти. – Одеса: Фенікс, 2023. – 200 с.
8. **Шевчук С. В.** Критичне мислення в суспільствознавстві: методичні рекомендації. – Чернівці: Букрек, 2021. – 160 с.
9. **Головатенко А. І.** STEM-підхід у викладанні суспільствознавчих дисциплін. – Харків: Глобус, 2024. – 210 с.
10. **Вороненко Т. І.** Формувальне оцінювання в суспільствознавчій освіті: практичний посібник. – Вінниця: Нова Книга, 2023. – 180 с.
11. **Зайцева І. П.** Віртуальні екскурсії та онлайн-платформи в навчанні історії. – Ужгород: Карпати, 2022. – 190 с.
12. **Кузьменко Н. І.** Медіаграмотність як складова громадянської компетентності: навчальний посібник. – Дніпро: Ліра, 2024. – 190 с.